Byla C-555/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. rugsėjo 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. rugpjūčio 19 d.

Pareiškėja (kita kasacinio proceso OGH šalis):

Verein für Konsumenteninformation

Atsakovė (kasatorė procese OGH):

UniCredit Bank Austria AG

Pagrindinės bylos dalykas

Vartojimo kredito sutartys dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto – Išankstinis kredito sumos grąžinimas – Proporcingas kredito gavėjo mokėtinų palūkanų ir nuo sutarties trukmės priklausančių išlaidų, bet ne nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų sumažinimas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis.

Prejudicinis klausimas

Ar 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, 25 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės norma, kurioje numatyta, kad, kredito

DARBINIS VERTIMAS

gavėjui pasinaudojus teise grąžinti visą kredito sumą arba jos dalį prieš sueinant sutartam terminui, jo mokėtinos palūkanos ir nuo sutarties trukmės priklausančios išlaidos proporcingai sumažinamos, o dėl nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų tokia galimybė nenumatyta?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Direktyvos 2014/17/ES 4 straipsnis ir 25 straipsnio 1 dalis

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 3 straipsnis ir 16 straipsnio 1 dalis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (Hipoteka užtikrintų kreditų ir nekilnojamojo turto kreditų įstatymas, toliau – *HIKrG*) (iki 2020 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos)

20 straipsnis. Išankstinis kredito grąžinimas

1. Kredito gavėjas turi teisę bet kuriuo metu grąžinti visą kredito sumą arba jos dalį prieš sueinant sutartam terminui. Išankstinis visos kredito sumos grąžinimas su palūkanomis laikomas kredito sutarties nutraukimu. Išankstinio kredito grąžinimo atveju kredito gavėjo mokėtinos palūkanos atitinkamai sumažinamos atsižvelgiant į dėl to sumažėjusią nesumokėtą kredito sumą ir prireikus atsižvelgiant į dėl to sutrumpėjusią sutarties trukmę; nuo sutarties trukmės priklausančios išlaidos sumažinamos proporcingai.

Verbraucherkreditgesetz (Vartojimo kreditų įstatymas, *VKrG*) 16 straipsnio 1 dalis

Konsumentenschutzgesetz (Vartotojų apsaugos įstatymas, *KSchH*) 28 ir 29 straipsniai

Faktinių aplinkybių ir proceso santrauka

1 Pareiškėja yra vartotojų interesų gynimo asociacija. Atsakovė yra kredito įstaiga; sudarydama hipoteka užtikrintas paskolų sutartis su vartotojais ji naudoja sutarties blankus, kuriuose punkte „Išankstinis kredito grąžinimas“ pateikiama informacija apie paskolos gavėjo teisę iš anksto grąžinti paskolą ir apie jo mokėtinų palūkanų ir nuo sutarties trukmės priklausančių išlaidų sumažinimą ir nurodoma tokia išlyga: „Patikslinama, kad nuo sutarties trukmės nepriklausančios tvarkymo išlaidos – net proporcingai – neatlyginamos.“

DARBINIS VERTIMAS

2 Asociacija apskundė kredito įstaigą *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas) ir prašė teismo įpareigoti ją nebetaikyti šios išlygos ir viešai paskelbti teismo sprendimą. Pirmosios instancijos teismas netenkino skundo reikalavimų ir patenkino atsakovės prašymą viešai paskelbti sprendimą, kuriuo skundas buvo netenkintas. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas) savo ruožtu patenkino asociacijos apeliacinį skundą ir visus jos skundo reikalavimus. *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, toliau – OGH) turi priimti sprendimą dėl atsakovės kasacinio skundo, kurį ji padavė dėl apeliacinio teismo sprendimo ir kuriuo prašo palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

3 Pareiškėja teigia, kad išlyga prieštarauja Direktyvos 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto (toliau – Direktyva 2014/17) 25 straipsnio 1 daliai, pagal kurią išankstinio kredito grąžinimo atveju vartotojas turi teisę į bendros kredito kainos vartotojui sumažinimą, kurį sudarytų likusio sutarties trukmės laikotarpio palūkanos ir išlaidos. Dėl iš esmės tapačios Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių (toliau – Direktyva 2008/48) 16 straipsnio 1 dalies nuostatos Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendime *Lexitor* (C-383/18, EU:C:2019:702) nusprendė, kad turi būti sumažinamos tiek nuo sutarties trukmės priklausančios, tiek nuo sutarties trukmės nepriklausančios išlaidos. Pareiškėjos manymu, ši jurisprudencija taikytina taip pat dėl hipoteka užtikrintų kreditų ir nekilnojamojo turto kreditų. Austrijos *Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz* (*HIKrG*) 20 straipsnio 1 dalies nuostata, priimta į nacionalinę teisę perkeliant Direktyvą 2014/17, buvo orientuota į Austrijos *Verbraucherkreditgesetz* (*VKrG*) 16 straipsnio 1 dalies nuostatą, priimtą į nacionalinę teisę perkeliant Direktyvą 2008/48, ir abiejose nuostatose buvo vienodai numatyta išankstinio kredito grąžinimo atveju proporcingai sumažinti kredito gavėjo mokėtinas palūkanas ir nuo sutarties trukmės priklausančias išlaidas, bet nieko nebuvo numatyta dėl nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų. Pareiškėjos nuomone, abi nuostatos turi būti aiškinamos pagal direktyvas atsižvelgiant į minėtą Teisingumo Teismo sprendimą taip, kad nuo sutarties trukmės nepriklausančios išlaidos taip pat turi būti sumažinamos.

4 Atsakovė su tuo nesutinka ir teigia, kad minėtas sprendimas buvo priimtas tik dėl Direktyvos 2008/48 ir yra netaikytinas dėl gyvenamosios paskirties ir kitokio nekilnojamojo turto kreditų. Nors direktyvų ir įstatymų, kuriais jos perkeltos į nacionalinę teisę, nuostatos beveik tapačios, dėl hipotekos sutarčių ypatumų ir atsižvelgiant į skirtingas direktyvose pateiktas bendros kredito kainos apibrėžtis, abu atvejus reikia diferencijuoti. Hipoteka užtikrintų kreditų ir nekilnojamojo turto kreditų atveju nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų atsiranda daug daugiau. Todėl Sprendimas *Lexitor* neturi įtakos nagrinėjamai išlygai. Net norint tai vertinti kitaip, *HIKrG* 20 straipsnio 1 dalis dėl jos aiškios formuluotės ir

DARBINIS VERTIMAS

aiškios teisės aktų leidėjo valios negalėtų būti aiškinama pagal direktyvą taip, kaip nurodyta, nes nėra atsitiktinės teisinės spragos.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

5 *Oberster Gerichtshof* sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiamas teismine tvarka (SESV 267 straipsnis). Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, bylą nagrinėjantis teismas tokiu atveju iš esmės turi įvertinti tiek prašymo priimti prejudicinį sprendimą reikalingumą, tiek Teisingumo Teismui pateiktinų su Sąjungos teise susijusių klausimų reikšmingumą. Bylą nagrinėjanti teismo kolegija nesutinka su apeliacinio teismo nuomone, kad Direktyvos 2014/17 25 straipsnio aiškinimas yra toks aiškus, kad preziumuotina esant *acte clair*.

6 Sprendimo *Lexitor* 36 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, jog Direktyvos 2008/48 16 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad išankstinio kredito grąžinimo atveju vartotojo teisė į bendros kredito kainos sumažinimą apima visas vartotojui nustatytas išlaidas. Direktyva siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugą (29 punktas). Dėl to, kad į sumažinamą bendrą kredito kainą įtraukiamos išlaidos, nepriklausančios nuo sutarties trukmės, kreditoriaus padėtis nėra neproporcingai pabloginama, nes Direktyvos 2008/48 16 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad kreditorius turi teisę į kompensaciją už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, yra ir argumentų, patvirtinančių, kad Direktyvos 2014/17 25 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama remiantis Sprendime *Lexitor* pateiktais kriterijais, ir argumentų, tai paneigiančių:

7 Aiškinimą pagal Sprendimą *Lexitor* patvirtinantis argumentas pirmiausia yra tai, kad Direktyvos 2008/48 16 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir Direktyvos 2014/17 25 straipsnio 1 dalies antro sakinio formuluotės yra beveik tapačios. Direktyvos 2008/48 tikslas – užtikrinti aukštą vartotojų apsaugą – taikytinas ir Direktyvai 2014/17.

8 Vis dėlto taip pat yra svarių argumentų, paneigiančių tokį aiškinimą: pagal dar 2008 m. priimtos Direktyvos 2008/48 2 straipsnio 2 dalies a ir b punktus ši direktyva netaikoma kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija dėl nekilnojamojo turto arba užtikrintoms su nekilnojamuoju turtu susijusia teise, ir kredito sutartims, kurių tikslas – įgyti arba išlaikyti nuosavybės teises į žemę arba į esamą ar planuojamą statyti pastatą. Todėl Direktyvos 2008/48 16 straipsnio 1 dalis nuo pat pradžių negalėjo būti taikoma dėl išankstinio tokių su nekilnojamuoju turtu susijusių kreditų grąžinimo. Tik 2014 m. priimtoje Direktyvoje 2014/17 pirmą kartą buvo sureglamentuoti tam tikri valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektai, susiję su vartojimo kredito sutartimis, užtikrintomis hipoteka ar kitomis priemonėmis, susijusiomis su gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu (Direktyvos 2014/17 1 straipsnis). Hipoteka užtikrintų kreditų ir nekilnojamojo

DARBINIS VERTIMAS

turto kreditų sutarčių ypatumas taip pat yra tai, kad šio pobūdžio paskolų sutartys paprastai būna susijusios su daugybe rūšių nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų, kurių dydžiui kredito įstaiga negali daryti beveik jokios įtakos ir kurių apskritai neatsiranda sudarant „paprastas“ vartojimo kredito sutartis, kurioms taikoma Direktyva 2008/48. Pagal Direktyvos 2014/17 4 straipsnio 13 punkte pateiktą sąvokos „bendra kredito kaina vartotojui“ apibrėžtį į šią kainą taip pat turi būti įtraukiami vienkartiniai įvertinimo, hipotekos įregistravimo žemės kadastre arba parašų patvirtinimo mokesčiai, kurie paprastai atsiranda sudarant tokio pobūdžio sutartis, tačiau galiausiai ekonominiu aspektu tenka ne kreditoriui, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui atrodo neatmestinas toks Direktyvos 2014/17 25 straipsnio 1 dalies aiškinimas, kad nekilnojamojo turto kreditų srityje neturėjo būti nustatyta teisė į nuo sutarties trukmės nepriklausančių išlaidų sumažinimą. Vartotojų apsaugos interesai tokiam aiškinimui neturėtų neigiamos įtakos, nes kreditoriaus įpareigojimas atlyginti tokias nuo sutarties trukmės nepriklausančias išlaidas kaip tik pagal Direktyvos 2014/17 25 straipsnio 3 dalį galėtų nulemti jo teisę reikalauti kompensacijos už galimas dėl to patirtas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu.

9 Nuo atsakymo į Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateiktą klausimą priklausys prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas. Jei į klausimą bus atsakyta neigiamai, reikš, kad atsakovės taikyta išlyga atitiko iki 2020 m. gruodžio 31 d. buvusią teisinę padėtį, taigi šios išlygos taikymas bet kokiu atveju nepagrindžia įpareigojimo atsakovei nutraukti veiksmus. Jei atsakymas bus teigiamas, *Oberster Gerichtshof* turės atsakyti į klausimą, ar, ir jei taip, kaip ankstesnės redakcijos *HIKrG* 20 straipsnio 1 dalis gali būti aiškinama pagal direktyvą.

DARBINIS VERTIMAS